

גליונות לעיון בפרשת השבוע

שנה שני ב"ה ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

י"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מורחי באמריקה

רארא (תש"ט) פרק ט'
(לשאלות ב"ש"י בפרקנו עיין גליון רארא תש"ד שאלה ב וכן רארא תש"ח שאלה ה.)

א. שאלה בסדר עשר המכות
אברבנאל (בהסבירו את סדר המכות ואת מבנה פרשתנו): פרעה היה חולק על משה בשלשה פרטים: משה הניח מציאות טבה ראשונה מחוייב המציאות מעצמו, ופרעה הכחיש מציאותו באמרו (טמות, ד, ב) "לא ידעתי את ה'"; והטרו השני הוא, שמשה הניח שהאלוה מסגיח בכל דרכי בני האדם לתת לאיש כדרכיו, ופרעה כחש זה באמרו (טס, באותו פסוק) "מי ה'?!". והטרו השלישי, שמשה הניח שהאלוה המסגיח ההוא הוא אלוהי ישראל בעל הכחות והיכולת, יכול לטנות טבעי הדברים ומחדשם בכלל ובפרט כרצונו ופרעה יכחישו באמרו (טס, טס) "מי ה' אשר אטמע בקולו" רצונו לומר: מה יכולת יש בו שאכנע לפניו לשמוע בקולו? הנה מפני זה באו המכות מכוונות לאמת שלט הטרטים האלה: לאמת מציאות האל באו שלט מכות הראשונות; לאמת הטרט השני, ר"ל שיש טם אלוה מסגיח ומנהיג, באו שלט המכות השניות; ואמת השלט מכות האחרונות באו לאמת הטרט השלישי, והוא היותר יתברך יכול לטנות הדברים הטבעיים כרצונו.

אא התוכל להביא להסברו זה סיוע מפסוקי פרשתנו?

ב. השוה: ר' וימת כל מקנה מצרים
ע"י: שלח העז את מקנן... כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה
1. התוכל לתרץ את הסתירה שבין שני הפסוקים?
אא 2. התוכל למצוא תופעה סגנונית כזו בפרקנו שנית?

ג. שאלת מבנה פסוקים ל"א - ל"ב.
אברבנאל קשה: באמרו "והפשתה" והטעמה נכחה, כי...
ראמרו "והחמה והכוסמת לא נכו, כי...". מה צרך היה בספור וההודעה הזאת בזה המקום טרם השלים דברו משה אל פרעה, הלא נראים הפסוקים כמפרידים בין הדברים.
א ענה לשאלתו! (ע' גם רמב"ן ד"ח והפשתה עד "ואמרו בשם הזאון")

שאלות סגנון ולטון

1) פרק ט' פסוקים ד-ה ו.
ד... ולא ימות מכל לבני ישראל דבר
ה... מחר יעשה ה' הדבר הזה כארץ
ו... ויעש ה' את הדבר הזה
מה ראה הכתוב להדבות בשמות מלת "דבר" במקום זה?
אא 2) ב. כי אם מאן אתה לטלח.
הסבר את הצורה הדקדוקית של "מאן"
(וע' גליון לך לך תש"ז שאלה ג'!)

ה. מדברי המדרשים:

1) י"ח: עוֹדֵךְ מִתּוֹלֵל בְּעַמִּי... הַנְּבִי מִמְסִיר כַּעַת מִחַר
וְחַר ב' ס' ד: ר' חייא פתח: (תתלים, ל"ד, ח) "חונה מלאך ה' סביב לישראל ויחלצם" - וכאין איננו צדיקא, דהקבה"ו אתרעי ביקריהון יתיר על דיליה.
תא חזי (=בא וראה) כמה איננו בני עלמא דמחרפי ומדפי לעילא והקבה"ו לא תבע מהם... פרעה חרף וגדף ואמר (ה' כ') "מי ה' אשר אטמע בקולו" וקודטא בריך הוא לא תבע מיניה עד דסתוב כהו בישראל דכתיב: "עוֹדֵךְ מִתּוֹלֵל בְּעַמִּי... הנה יד ה' הויה" וכן בכל אתר (בכל מקום) קודטא בריך הוא תבע עלכוֹן צדיקא יתיר על דיליה.
הסבר את הרעיון והבא לו טמוכין מן התנ"ך!

2) י"ט: ועתה שלח העז את מקנך.
תנחומא יטן וארא כ': אמרו רבותינו בכל המכות לא אמר פרעה: "ה' הצדיק", אלא במכת ברד בלבד, למה? אדם שהוא מבקט להלחם עם חברו ולנצח אותו, פתאום הוא בא עליו והורגו וטל כל מה שיש לו, אבל הקבה"ו אמר לפרעה: "ועתה שלח העז את מקנך..." - כאותה שעה אמר פרעה: "ה' הצדיק".
הסבר את הרעיון הכלול בדברי המדרס הזה!

שאלות המסומנות א קטות והמסומנות אא קטות כיותר, יענה כ"א כפי דרגתו.
קנה טובה לקוראי גומנית: להבנת עשר המכות קרא
1) Benno Jacob: Gott u. Pharao. Monatschr. f. Gesch. u. Wiss. d. Jud. 1924.
2) David Hoffmann: D. aegypt. Plagen. Jeschurun 1917 373- 383; 553 - 545.